

0402Υ. Εισαγωγή στην Κοινωνική Ψυχολογία

Διδάσκουσα: Θάλεια Κωνσταντινίδου

Σκοπός του μαθήματος είναι να παρουσιάσει μερικές από τις κυριότερες ερευνητικές παραδόσεις της Κοινωνικής Ψυχολογίας. Πρώτα, γίνεται συνοπτική αναφορά στην ιστορία της κοινωνικοψυχολογικής έρευνας, τη μεθοδολογία έρευνας στην Κοινωνική Ψυχολογία και τη σχέση της Κοινωνικής Ψυχολογίας με τις άλλες κοινωνικές επιστήμες, ιδιαίτερα την Κοινωνιολογία. Στη συνέχεια, παρουσιάζονται οι κυριότερες ερευνητικές παραδόσεις με συμπεριφορική/γνωστική, πειραματική κυρίως, κατεύθυνση και τα εξής θέματα: κοινωνική γνώση, κοινωνική αντίληψη, ο εαυτός, απόδοση, στάσεις, κοινωνική επιρροή, διαδικασίες της ομάδας και διομαδικές σχέσεις, και κοινωνικές αναπαραστάσεις. Τέλος, παρουσιάζεται συνοπτικά η συμβολή της Κοινωνικής Νευροψυχολογίας, της Κοινωνιολογικής Κοινωνικής Ψυχολογίας και της Κοινωνικής Ψυχολογίας του Λόγου σε έναν διαρκή προβληματισμό σχετικά με την κοινωνικοψυχολογική γνώση ως τρόπο κατανόησης της ανθρώπινης ζωής αλλά και σχετικά με τη χρήση της γνώσης αυτής για τη βελτίωση της ανθρώπινης ζωής.

Βιβλιογραφία

- Aronson, E. & Aronson, J. (2021) *Το κοινωνικό ον*. Αθήνα: Broken Hill Publishers.
- *Aronson, E., Wilson, T.D. & Sommers, S.R. (2020) *Κοινωνική Ψυχολογία*. Αθήνα: Εκδόσεις Τζιόλα.
- Baron, A.R., Branscombe, N.R. & Byrne, D. (2013) *Κοινωνική ψυχολογία*. Αθήνα: Ίων.
- Baumeister, R. & Bush, B. (2023) *Κοινωνική ψυχολογία και ανθρώπινη ύπαρξη*. Αθήνα: Παριζιάνου.
- Brannigan, A. (2021) *The use and misuse of the experimental method in social psychology: A critical examination of classical research*. London: Routledge.
- Chalmers, A.F. (2009) *Τι είναι αυτό που το λέμε επιστήμη; Μια προσέγγιση της φύσης, του καθεστώτος και των μεθόδων της επιστήμης*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Crisp, R. & Turner, R. (2023) *Κοινωνική ψυχολογία: Βασικά θέματα*. Αθήνα: Δαρδανός.
- *Dickerson, P. (2021) *Κοινωνική ψυχολογία: Παραδοσιακές και κριτικές προσεγγίσεις*. Αθήνα: Κριτική.
- Doise, W. (2001) *Η εξήγηση στην κοινωνική ψυχολογία*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Γεώργας, Δ. (1986) *Κοινωνική Ψυχολογία*. 2 τόμ. Αθήνα.
- Γεωργογιάννης, Π. (1995) *Θεωρίες της κοινωνικής ψυχολογίας*. 3 τόμ. Αθήνα: Gutenberg.
- Forgas, J.P., Crano, W.D. & Fiedler, K. (2021) *Εφαρμογές της κοινωνικής ψυχολογίας: Η συνεισφορά στην αντιμετώπιση προβλημάτων του πραγματικού κόσμου*. Αθήνα: Πεδίο.
- *Greenberg, J., Schmader, T., Arndt, J. & Landau, M. (2023) *Κοινωνική ψυχολογία: Η επιστήμη της καθημερινής ζωής*. Λευκωσία, Κύπρος: Brocken Hill Publishers.
- *Hewstone, M., Stroebe, W. & Jonas, K. (Επιμ.) (2020) *Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Hofstatter, P.R. (1978) *Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία*. Αθήνα: Νέα Σύνορα.
- *Hogg, M.A. & Vaughan, G.M. (2023) *Κοινωνική ψυχολογία*. Αθήνα: Δαρδανός.
- Κοκκινάκη, Φ. (2005) *Κοινωνική ψυχολογία: Εισαγωγή στη μελέτη της κοινωνικής συμπεριφοράς*. Αθήνα: Τυπωθήτω-Γιώργος Δαρδανός.
- Kruglanski, A.W. & Stroebe, W. (Eds.) (2011) *Handbook of the history of social psychology*. New York: Psychology Press.
- Lippa, R.A. (2003) *Κοινωνική ψυχολογία*. Αθήνα: Έλλην.
- Little, D. (2018) *Φιλοσοφία των κοινωνικών επιστημών: Είδη κοινωνικής εξήγησης*. Αθήνα: Εκδόσεις Οκτώ.
- Maisonneuve, J.-L. (2001) *Εισαγωγή στην ψυχοκοινωνιολογία*. Αθήνα: Τυπωθήτω.
- Μαρβάκης, Α. & Μεντίνης, Μ. (2011) *Κριτική εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία*. Αθήνα: Επίκεντρο.
- McGarty, C. & Haslam, S.A. (Eds.) (1997) *The message of social psychology: Perspectives on mind in society*. Oxford: Blackwell.
- Moghaddam, F.M. (1998) *Social psychology: Exploring universals across cultures*. New York: Freeman.
- Μποζατζής, Ν. & Δραγώνα, Θ. (Επιμ.) (2011) *Κοινωνική ψυχολογία: Η στροφή στον λόγο*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Ναυρίδης, Κλ. (1995) *Κλινική κοινωνική ψυχολογία*. Αθήνα: Παπαζήσης.
- Παπαστάμου, Στ. (1989α) *Εγχειρίδιο κοινωνικής ψυχολογίας*. Αθήνας: Οδυσσεάς.
- Παπαστάμου, Στ. (Επιμ.) (1989β) *Κοινωνική επιρροή*. Αθήνα: Οδυσσεάς.
- Παπαστάμου, Στ. (Επιμ.) (1990) *Διομαδικές σχέσεις*. Αθήνα: Οδυσσεάς.

- Παπαστάμου, Στ. (Επιμ.) (2000) *Η κοινωνική ψυχολογία στο κατώφλι του 21^{ου} αιώνα: Η ελληνική πραγματικότητα*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Παπαστάμου, Στ. (2001) *Εισαγωγή στην κοινωνική ψυχολογία*. Τόμ. 1. Επιστημολογικοί προβληματισμοί και μεθοδολογικές κατευθύνσεις. Τόμ. 2. Η παράδοση. Αθήνα: Πεδίο.
- Παπαστάμου, Στ. & Μαντόγλου, Α. (Επιμ.) (1995) *Κοινωνικές αναπαράστασεις*. Αθήνα: Οδυσσέας.
- Παπαστάμου, Στ., Προδρομίτης, Γ. & Παυλόπουλος, Β. (Επιμ.) (2010) *Κοινωνική σκέψη, νόηση και συμπεριφορά: 29 έλληνες κοινωνικοί ψυχολόγοι ανα-κρίνουν την επιστήμη τους*. Αθήνα: Πεδίο.
- Potter, J. & Wetherell, M. (2009) *Λόγος και κοινωνική ψυχολογία: Πέρα από τις στάσεις και τη συμπεριφορά*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Rogers, W.S. (2013) *Social psychology*. 2nd ed. Berkshire, UK: McGraw Hill & Open University Press.
- Rosenberg, A. (2017) *Φιλοσοφία των κοινωνικών επιστημών*. Ηράκλειο: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης.
- Roussiau, N. (Επιμ.) (2010) *Κοινωνική ψυχολογία*. Μετρφ. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Sansone, C., Morf, C.C. & Panter, A.T. (Eds.) (2004) *The Sage handbook of methods in social psychology*. London: Sage.
- Sapsford, R., Still, A., Wetherell, M., Miell, D. & Stevens, R. (Επιμ.) (2006) *Η θεωρία στην κοινωνική ψυχολογία*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Smith, J.R. & Haslam S.A. (Eds.) (2012) *Social psychology: Revisiting the classic studies*. London: Sage.
- Van Lange, P.A. & Kruglanski, A.W. (Eds.) (2011) *Handbook of theories of social psychology*. 2 vols. London: Sage.
- Wetherell, M. (Επιμ.) *Ταυτότητες, ομάδες και κοινωνικά ζητήματα*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Χαντζή, Α. (1999) *Κοινωνική ψυχολογία*. Στο Στ. Βοσνιάδου (Επιμ.) *Εισαγωγή στην ψυχολογία*. Τόμ. 2. Αθήνα: Gutenberg.
- *Yzerbyt, V. & Klein, O. (2022) *Κοινωνική ψυχολογία: Ψυχολογικές προεκτάσεις*. Αθήνα: Πεδίο.

Με αστερίσκο (*) σημειώνονται τα προτεινόμενα συγγράμματα του μαθήματος.

Διαδικτυακές πηγές

<https://www.socialpsychology.org/>

<https://www.simplypsychology.org/>

<https://www.verywellmind.com/>

https://wps.pearsoned.co.uk/ema_uk_he_dickerson_socpsych_1/230/59087/15126416.cw/index.html

Περιοδικό *Social Psychology of Education*

<https://link.springer.com/journal/11218/volumes-and-issues>

Περιοδικό *Annual Review of Critical Psychology*

<https://discourseunit.com/annual-review/>

Συμπληρωματικά: Αναρτημένο υλικό στα Έγγραφα του e-class.

Αξιολόγηση των φοιτητριών/τών

Η αξιολόγηση στο μάθημα γίνεται αθροιστικά:

1. Με **προαιρετική ατομική εργασία**, με βαθμολόγηση 1 (άριστα), ως 1^η ενδιάμεση αξιολόγηση. Η εργασία υποβάλλεται στο e-class σε μορφή .doc(x) ή .pdf και σε συγκεκριμένη προθεσμία για κάθε εξεταστική περίοδο. Πιο συγκεκριμένα:
  1. Για να προσμετρηθεί ο βαθμός της εργασίας στην εξεταστική του εαρινού εξαμήνου, η εργασία υποβάλλεται μέχρι τις **15 Μαΐου**.
  2. Για να προσμετρηθεί ο βαθμός της εργασίας στην εξεταστική του Σεπτεμβρίου, η εργασία υποβάλλεται μέχρι τις **15 Αυγούστου**.
  3. Για να προσμετρηθεί ο βαθμός της εργασίας στην εξεταστική του χειμερινού εξαμήνου, η εργασία υποβάλλεται μέχρι τις **15 Δεκεμβρίου** (**Σημαντικό:** ισχύει

μόνο για τους/τις «επί πτυχίω» φοιτητές/τριες, δηλαδή όσους/ες βρίσκονται στο 9^ο εξάμηνο των σπουδών τους και σε μεγαλύτερα εξάμηνα).

2. Με **προαιρετική εργασία 2 ατόμων**, με βαθμολόγηση 2 (άριστα) ως 2^η ενδιάμεση αξιολόγηση. Η εργασία υποβάλλεται στο e-class σε μορφή .doc(x) ή .pdf και σε συγκεκριμένη προθεσμία για κάθε εξεταστική περίοδο. Πιο συγκεκριμένα:
  1. Για να προσμετρηθεί ο βαθμός της εργασίας στην εξεταστική του εαρινού εξαμήνου, η εργασία υποβάλλεται μέχρι τις **30 Μαΐου**.
  2. Για να προσμετρηθεί ο βαθμός της εργασίας στην εξεταστική του Σεπτεμβρίου, η εργασία υποβάλλεται μέχρι τις **30 Αυγούστου**.
  3. Για να προσμετρηθεί ο βαθμός της εργασίας στην εξεταστική του χειμερινού εξαμήνου, η εργασία υποβάλλεται μέχρι τις **30 Δεκεμβρίου** (**Σημαντικό:** ισχύει μόνο για τους/τις «επί πτυχίω» φοιτητές/τριες, δηλαδή όσους/ες βρίσκονται στο 9^ο εξάμηνο των σπουδών τους και σε μεγαλύτερα εξάμηνα).

και

3. Με **τελικές γραπτές εξετάσεις** με βαθμολόγηση 7 (άριστα). Οι εξετάσεις πραγματοποιούνται μέσω e-class με ανοιχτά βιβλία. Τα θέματα αναρτώνται στα Έγγραφα του e-class τη μέρα των εξετάσεων και τα φύλλα απαντήσεων υποβάλλονται στις Εργασίες του e-class στο διάστημα που έχει δηλωθεί στο πρόγραμμα της εξεταστικής.

ΣΗΜΑΝΤΙΚΟ: Οι προαιρετικές εργασίες δε γίνονται δεκτές σε διαφορετική εξεταστική περίοδο από αυτήν στην οποία έχει κατατεθεί το γραπτό (φύλλο απαντήσεων).

Προαιρετική ατομική εργασία

Σκοπός της εργασίας είναι η σύνδεση της κοινωνικοψυχολογικής έρευνας για την προκατάληψη με την εκπαίδευση.

Από τα παρακάτω παιδαγωγικά περιοδικά ελεύθερης πρόσβασης:

Διάλογοι!

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/dialogoi/issue/archive>

Έρευνα στην Εκπαίδευση

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/hjre/issue/archive>

Παιδαγωγική Επιθεώρηση

<https://ojs.lib.uom.gr/index.php/paidagogiki/issue/archive>

Προσχολική & Σχολική Εκπαίδευση

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/education/issue/archive>.

επιλέγετε ένα **ερευνητικό άρθρο** (δηλ. άρθρο όπου παρουσιάζεται μια συγκεκριμένη έρευνα – θεωρητικό πλαίσιο, ερευνητικά ερωτήματα, μέθοδος συλλογής και ανάλυσης δεδομένων, ανάλυση δεδομένων, συμπεράσματα- εξαιρείται η βιβλιογραφική έρευνα) με **θέμα κάποια μορφή προκατάληψης στην εκπαίδευση (σε σχέση π.χ. με την εθνοτική/εθνική προέλευση, την κοινωνικοοικονομική προέλευση, το φύλο, τη σεξουαλική προτίμηση, αναπηρία) ή παρόμοιο θέμα (π.χ. στερεότυπα στην εκπαίδευση, διακρίσεις στην εκπαίδευση, διαπολιτισμική εκπαίδευση, συμπεριληπτική εκπαίδευση, εκπαίδευση μεταναστών και προσφύγων, εκπαίδευση μειονοτήτων), και το παρουσιάζετε σε κείμενο 2.000 λέξεων.**

Η δομή του κειμένου είναι η εξής:

1. Εισαγωγή (500 λέξεις), όπου παρουσιάζετε συνοπτικά το θέμα έρευνας του άρθρου και τεκμηριώνετε γιατί το επιλέξατε ως αντιπροσωπευτικό της εκπαιδευτικής έρευνας σχετικά με την προκατάληψη ή παρόμοιο θέμα.
2. Κυρίως μέρος (1.000 λέξεις), όπου παρουσιάζετε το άρθρο που επιλέξατε ακολουθώντας τη δική του δομή.
3. Συζήτηση (500), όπου συνοψίζετε το άρθρο που επιλέξατε και συζητάτε τον τρόπο που ο/η συγγραφέας ή οι συγγραφείς του άρθρου κατανοούν την προκατάληψη ή παρόμοιες έννοιες σε σχέση με τον τρόπο που η προκατάληψη ή παρόμοιες έννοιες γίνονται κατανοητές στο πλαίσιο της παραδοσιακής Κοινωνικής Ψυχολογίας, αξιοποιώντας κυρίως το κεφάλαιο σχετικά με την προκατάληψη από το σύγγραμμα που έχετε επιλέξει ή από οποιοδήποτε άλλο εισαγωγικό βιβλίο Κοινωνικής Ψυχολογίας.
4. Βιβλιογραφία, όπου περιλαμβάνετε το άρθρο και το σύγγραμμα καθώς και οποιασδήποτε άλλη βιβλιογραφία, κατά προτίμηση δημοσιευμένη, ή πηγή έχετε χρησιμοποιήσει.

Χρήσιμη πηγή για τη σύνδεση ανάμεσα στον τρόπο με τον οποίο η παραδοσιακή Κοινωνική Ψυχολογία κατανοεί την προκατάληψη και τη φιλελεύθερη πολιτική ιδεολογία είναι το βιβλίο του Βανδώρου (2015) Εισαγωγή στις πολιτικές ιδεολογίες <https://repository.kallipos.gr/handle/11419/4733>

Κριτήρια αξιολόγησης της εργασίας: 1. επάρκεια της παρουσίασης του θέματος που πραγματεύεται το άρθρο, 2. συστηματική οργάνωση της δομής των εννοιών της εργασίας (λογική συνοχή) ακολουθώντας τη δομή του άρθρου, 3. επάρκεια της χρήσης του γραπτού ακαδημαϊκού λόγου (ακρίβεια και σαφήνεια, γλωσσική επιμέλεια). Πρότυπο για την εργασία είναι αναρτημένο στο e-class. Μπορεί να αξιοποιηθεί και ο Οδηγός Εκπόνησης Πτυχιακής Εργασίας <https://nured.uowm.gr/wp-content/uploads/2015/12/odigos-ptyxiaki.pdf>. Για τη σύνταξη των βιβλιογραφικών αναφορών, τόσο μέσα στο κείμενο όσο και στο τέλος, στη βιβλιογραφία, χρησιμοποιείτε τον ΟΔΗΓΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΑΡΑΠΟΜΠΩΝ & ΑΝΑΦΟΡΩΝ APA style 7th 2021 Πάντειο, που είναι αναρτημένος στο e-class.

Προαιρετική εργασία 2 ατόμων

Σκοπός της εργασίας είναι η εξοικείωση με καθιερωμένες κριτικές θεωρητικές και ερευνητικές οπτικές στην Ψυχολογία.

Από το βιβλίο των Fox & Prilleltensky (1997/2003) *Κριτική Ψυχολογία*, που είναι αναρτημένο στα Έγγραφα, στο e-class, και αξιοποιώντας τα κεφάλαια 1. και 19. για τις ενότητες της Εισαγωγής και της Συζήτησης, επιλέγετε **ένα από τα κεφάλαια 2-18 του βιβλίου και το παρουσιάζετε σε κείμενο 3.000 λέξεων.**

Η δομή του κειμένου είναι η εξής:

1. Εισαγωγή (500 λέξεις), όπου παρουσιάζετε συνοπτικά το πλαίσιο της Κριτικής Ψυχολογίας, τη θέση του ιδιαίτερου πεδίου στο οποίο αναφέρεται το κεφάλαιο που επιλέξατε, και τεκμηριώνετε γιατί επιλέξατε το συγκεκριμένο κεφάλαιο.
2. Κυρίως μέρος (2.000 λέξεις), όπου παρουσιάζετε το κεφάλαιο που επιλέξατε ακολουθώντας τη δική του δομή.
3. Συζήτηση (500), όπου συνοψίζετε το κεφάλαιο που επιλέξατε και αποτιμάτε τη συμβολή του στον τρόπο που η Ψυχολογία ως επιστήμη μελετάει την ανθρώπινη ζωή.
4. Βιβλιογραφία, όπου περιλαμβάνετε ως κεφάλαια σε επιμελημένο τόμο τα κεφάλαια 1 και 19 και το κεφάλαιο που επιλέξατε καθώς και οποιασδήποτε άλλη βιβλιογραφία, κατά προτίμηση δημοσιευμένη, ή πηγή έχετε χρησιμοποιήσει.

Κριτήρια αξιολόγησης της εργασίας: 1. επάρκεια της παρουσίασης του θέματος που πραγματεύεται το κεφάλαιο, 2. συστηματική οργάνωση της δομής των ενοτήτων της εργασίας (λογική συνοχή) ακολουθώντας τη δομή του κεφαλαίου, 3. επάρκεια της χρήσης του γραπτού ακαδημαϊκού λόγου (ακρίβεια και σαφήνεια, γλωσσική επιμέλεια). Πρότυπο για την εργασία είναι αναρτημένο στο e-class. Μπορεί να αξιοποιηθεί και ο Οδηγός Εκπόνησης Πτυχιακής Εργασίας <https://nured.uowm.gr/wp-content/uploads/2015/12/odigos-ptyxiaki.pdf>. Για τη σύνταξη των βιβλιογραφικών αναφορών, τόσο μέσα στο κείμενο όσο και στο τέλος, στη βιβλιογραφία, χρησιμοποιείτε τον ΟΔΗΓΟ ΣΥΝΤΑΞΗΣ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΠΑΡΑΠΟΜΠΩΝ & ΑΝΑΦΟΡΩΝ APA style 7th 2021 Πάντειο, που είναι αναρτημένος στο e-class.

Ύλη γραπτών εξετάσεων

Εναλλακτικά:

1. από το βιβλίο των Aronson, Wilson & Sommers (2020): κεφάλαια 1-9 & 13
2. από το βιβλίο του Dickerson (2021): κεφάλαια 1-7 & 9-10
3. από το βιβλίο των Greenberg, Schmader, Arndt & Landau (2023): κεφάλαια 1-11
4. από το βιβλίο των Hewstone, Stroebe & Jonas, K. (Επιμ.) (2020): κεφάλαια 1-8 & 12-14
5. από το βιβλίο των Hogg & Vaughan (2023): κεφάλαια 1-11 ή
6. από το βιβλίο της Κοκκινάκη (2005): κεφάλαια 1-7
7. από το βιβλίο των Yzerbyt & Klein (2022): κεφάλαια 1-4, 6-9, 12 & 13